

પરિષદ-પાથેય

સંકલન : રાજેન્દ્ર પટેલ

મે માસમાં બે મહત્ત્વના મોટા કાર્યક્રમોનું આયોજન થયું. એક પરિષદમાં અને બીજો પરિષદ બહાર. બંનેમાં પરિષદની સક્રિય ભૂમિકા રહી છે.

પરિષદમાં રવીન્દ્ર મહોત્સવ ઊજવાયો. ભારત સરકારના સાંસ્કૃતિક વિભાગની આર્થિક સહાયથી, રવીન્દ્રનાથ ટાગોરની દોઢસોમી જન્મજયંતી નિમિત્તે આ કાર્યક્રમ થયો. મે માસનું પહેલું અઠવાડિયું રવીન્દ્રમય પસાર થયું. રવીન્દ્રનાથ પરિષદના અધિવેશનમાં ૧૯૨૦માં ઉપસ્થિત રહેલા એ વાતનું સહજ સ્મરણ કરવું ગમે છે. આપણા મહોત્સવમાં હવે રવીન્દ્રનાથની ચેતનાનો જાણે સ્પર્શ વર્તાશે. એમનાં કાવ્યો, નાટક, નવલકથાઓનો સ્વાધ્યાય થયો. ગુજરાતી ભાષામાં રવીન્દ્રનાથના અનુવાદિત સાહિત્યનો એક સંચય, ઉપરાંત તેમના પર ગુજરાતી ભાષામાં થયેલી વિવેચનાનો એક ગ્રંથ પણ તૈયાર કરવામાં આવ્યો. આમ, બે વધુ ગ્રંથો હવે રવીન્દ્રનાથના સંદર્ભે ઉપલબ્ધ બન્યા છે તેનો આનંદ છે.

સાહિત્ય – સાહિત્યકારોના આવા ઉત્સવો જાણે આપણામાં સમયે- સમયે પ્રાણ પૂરતા હોય એવું લાગે છે. એ ભવ્ય અને ઠોસ ભૂતકાળને યાદ કરીને વાસ્તવમાં આપણે વર્તમાનને સુદૃઢ કરતા હોઈએ છીએ.

બીજો મહત્ત્વનો પ્રસંગ છે, અમદાવાદનો રાષ્ટ્રીય પુસ્તક-મેળો. અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનને કલાપ્રેમી મેયર શ્રી અક્ષિત વોરા અને સાહિત્યપ્રેમી કમિશ્નર શ્રી ગુરુપ્રસાદ મહાપાત્ર સાંપડ્યા છે તેથી શહેરનો હવે સર્વાંગી વિકાસ થઈ રહ્યો છે. શ્રી અક્ષિત વોરા પોતે ગીત-સંગીતના જાણકાર અને સારા ગાયક છે. જ્યારે મહાપાત્રસાહેબના પિતાશ્રી ઓડિયા ભાષાના મહત્ત્વના સાહિત્યકાર છે. એ બંને અધિકારીઓની દીર્ઘદષ્ટિના ફળસ્વરૂપ હવે અમદાવાદમાં દર વર્ષે રાષ્ટ્રીય પુસ્તક-મેળો યોજાશે. આ ચીલો શહેરને પૂરક એવો પ્રાણ પૂરો પાડશે. આ પુસ્તક-મેળામાં પણ પરિષદે સક્રિય ભૂમિકા અદા કરી છે. ખરેખર તો અમદાવાદ શહેરને સાહિત્યના એક કાયમી મ્યુઝિયમની પણ જરૂર છે.

આપણા સમર્થ સાહિત્યકાર શ્રી પન્નાલાલ પટેલની જન્મશતાબ્દીનું વર્ષ ચાલી રહ્યું છે. ગુજરાતમાં અનેક સ્થળે આ અવસરે વિવિધ કાર્યક્રમોનું આયોજન થતું રહે છે, એ તો સારું જ છે પરંતુ એક એવો વિચાર પણ આવે છે કે, શું આપણે સૌ ભેગા મળી આવા મહાન સર્જકોનો પરિચય કાયમી ધોરણે નવી પેઢીને થતો રહે એવું કશું ન કરી શકીએ ? પરિષદ આવા વિચારોને સાકાર કરવા તત્પર છે.

– અસ્તુ
રાજેન્દ્ર પટેલ

અનુવાદ-અભિમુખતા

તા. ૧૦-૪-૧૨ની 'અનુવાદ-અભિમુખતા'ની બેઠકમાં શ્રી. હરીશ ખત્રીએ અનુવાદ માત્ર શાબ્દિક અનુવાદ નથી, પરંતુ મૂળ ભાષામાં લેખક જે કહેવા માંગે છે તે મારે મારી ભાષા (અનુવાદની ભાષામાં) કહેવો હોય તો કઈ રીતે કહું ? તે માટે તેમણે સર્ગસૂત્રતા જળવાઈ રહે અને વિષયની જાણકારી હોવી જોઈએ, તે બાબત પર ભાર મૂક્યો હતો. ત્યાર બાદ તેમણે સીમોન દ બોવારની આત્મકથાત્મક નવલકથા 'A very easy death'ના જુદીજુદી વ્યક્તિઓ દ્વારા થયેલા બે અનુવાદમાંથી મૂળ સાથે થોડું પઠન કર્યું હતું. એકમાં તો આખેઆખા વાક્યોના અર્થ બિલકુલ બદલાઈ જતા હતા. ત્યારે પ્રશ્ન થયો કે આવા અનુવાદ વાચકો માટે કેટલા ઉપયોગી ? કે ઊલટું સારા પુસ્તક પ્રત્યે વાચકને અણગમો ઉપજાવે ? આવા અનુવાદોની નૈતિક જવાબદારી કોની - અનુવાદકની કે પ્રકાશકની ? ત્યાર બાદ તેમણે પોતે કરેલા અનુવાદના પુસ્તકમાંથી પઠન કર્યું અને આ કાર્યમાં કેટલું exploitation થાય છે તેની પણ વાત કરી.

— રૂપા શેઠ

વિવેચન વ્યાખ્યાનશ્રેણી

શ્રી ક.લા. સ્વાધ્યાયમંદિર અંતર્ગત 'વિવેચન વ્યાખ્યાનશ્રેણી'નું પહેલું વ્યાખ્યાન તા. ૭-૩-૨૦૧૨ના રોજ શ્રી બિપિન પટેલે 'મિલ્કાન કુંદેરા : નવલકથા' વિશે આપ્યું હતું. તેમણે વક્તવ્યમાં મિલ્કાન કુંદેરાની વિવેચક તરીકેની વિશિષ્ટતાઓ તારવી આપી હતી. નવલકથાના સ્વરૂપ, આધુનિકતા, જ્ઞાનની શોધ જેવા મુદ્દાઓ તથા અન્ના કેરિના, ડોન ક્રિસ્ટો, એમા બોવરી વગેરે નવલકથા વિશેના વિચારો તેમ જ જે તે નવલકથાઓના સમયને પણ તપસ્યો હતો.

ગ્રંથ સાથે ગોઠડી

તા. ૧૩-૪-૨૦૧૨ના રોજ લતાબહેન હિરાણીએ ખાર્વિંદ હુસેની કૃત નવલકથા 'ધ કાઈટ રનર'નો આસ્વાદ કરાવ્યો હતો. તેમણે પુસ્તકની મુદ્દાસર અને રસપ્રદ ચર્ચા કરી હતી.

પાક્ષિકી

તા. ૫-૪-૨૦૧૨ના રોજ શ્રી નયનાબહેન ડેલીવાળાએ નરવણેકૃત મરાઠી વાર્તા 'એક ઉંમરનું ઝાડ'નું પઠન કર્યું હતું. તા. ૧૯-૪-૨૦૧૨ના રોજ શ્રી દક્ષાબહેન પટેલે હિન્દી લેખક નંદ ભારદ્વાજની 'દૂસરી ઔરત'નું તેમણે કરેલી અનુવાદિત વાર્તા 'બીજી સ્ત્રી'નું પઠન કર્યું હતું.

નવોદિત સર્જક સાથે સંવાદ

તા. ૨૧-૪-૨૦૧૨ના રોજ ધ્વનિલ પારેખની ઉપસ્થિતિમાં નવોદિત સર્જકોએ અપ્રકાશિત કૃતિઓનું પઠન કર્યું હતું.

વિશ્વકવિતા કેન્દ્ર

વિશ્વકવિતા કેન્દ્ર અંતર્ગત તા. ૨૬-૩-૨૦૧૨ના રોજ શ્રી ધીરુભાઈ પરીખે યહૂદી કવિ પોલ સેલાન વિશેના ત્રીજા વ્યાખ્યાનમાં ત્રણ કાવ્યો (૧) Your (૨) Obstrutive Tomorrow (૩) Time's eyeનો સુંદર આસ્વાદ કરાવ્યો હતો.

નવોદિત સર્જકોના પ્રથમ સર્જનાત્મક પુસ્તકનું પ્રકાશન

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના ક.લા. સ્વાધ્યાયમંદિર હસ્તક શ્રી બી.કે. મજુમદાર ટ્રસ્ટ પ્રકાશનશ્રેણી અંતર્ગત નવોદિત સર્જકોના પ્રથમ સર્જનાત્મક પુસ્તકનું પ્રકાશન કરવામાં આવે છે. આથી જે નવોદિત લેખકો/લેખિકાઓનું એક પણ પુસ્તક પ્રગટ ન થયું હોય તેઓ આ શ્રેણીમાં પોતાના પ્રથમ સર્જનાત્મક પુસ્તકની હસ્તપ્રત મોકલી શકે છે. આ પુસ્તકની પૃષ્ઠમર્યાદા ૧૫૦ની રહેશે. હસ્તપ્રતની ટાઈપકોપી મોકલવી. હસ્તપ્રત તા. ૩૦-૬-૨૦૧૨ સુધીમાં મોકલી આપવા વિનંતી. હસ્તપ્રત મોકલવાનું સરનામું – પ્રકાશન મંત્રીશ્રી, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, ગોવર્ધનભવન, આશ્રમમાર્ગ, નદીકિનારે, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૮.

ગુજરાત યુનિવર્સિટી માન્ય પત્રકારત્વ અને અનુવાદના અભ્યાસક્રમ

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સંચાલિત ક.લા. સ્વાધ્યાયમંદિર દ્વારા ગુજરાત યુનિવર્સિટી માન્ય છ-માસિક પત્રકારત્વ અને અનુવાદના પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમ વર્ગોનું સત્ર ૧૫ જૂન, ૨૦૧૨થી શરૂ થશે. અભ્યાસક્રમમાં જોડાવા ઇચ્છતા વિદ્યાર્થીઓએ તાત્કાલિક સંપર્ક કરવો. વહેલા તે પહેલાના ધોરણે પ્રવેશ અપાશે. વર્ગો સોમવાર અને મંગળવારે સાંજના ૫.૦૦થી ૭.૦૦ના સમય દરમિયાન લેવાશે.

પ્રવેશ માટેની યોગ્યતા : કોઈ પણ વિદ્યાશાખામાં સ્નાતક (બી.એ.) સંપર્કસૂત્ર કાર્યાલય (૦૭૯) ૨૬૫૮૭૯૪૭ શ્રી ચન્દ્રકાન્ત ભાવસાર (મો.) ૯૫૩૭૬૭૧૦૭૩ ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, ટાઈમ્સની પાછળ, નદીકિનારે, આશ્રમ રોડ, અમદાવાદ પો.બો. નં. ૪૦૬૦

‘માતૃભાષાકૌશલ પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમ’

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સંચાલિત સંવર્ધન કેન્દ્ર અને ક.લા. સ્વાધ્યાયમંદિર દ્વારા ‘માતૃભાષાકૌશલ પ્રમાણપત્ર’ અભ્યાસક્રમનું આયોજન તા. ૨૫-૬-૨૦૧૨થી ૧૮-૭-૨૦૧૨ દરમિયાન કરવામાં આવ્યું છે. એકવીસ દિવસના આ અભ્યાસક્રમમાં શ્રવણકૌશલ, વાક્યકૌશલ, વાચનકૌશલ તથા લેખનકૌશલની સજ્જતા કેળવાય તે અભિગમથી વિવિધ

વ્યાખ્યાનો યોજવામાં આવે છે, જેમાં કોઈ પણ ભાષારસિક-ભાષાજિજ્ઞાસુ વયભેદ કે વ્યવસાયભેદ વગર જોડાઈ શકે છે. તેની ફી ૩૦૦/- રૂપિયા રાખવામાં આવી છે. વર્ગોનો સમય સાંજે ૫.૦૦થી ૬.૩૦ (સોમવારથી શનિવાર) રહેશે. રસ ધરાવનારે પરિષદ કાર્યાલયમાં ૫ જૂન, ૨૦૧૨ સુધીમાં ફોર્મ ફી ભરી જવા વિનંતી છે.

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ ખાતે લેખિકા ગોષ્ઠિ યોજાઈ

સરૈયા લેખિકા પ્રોત્સાહન નિધિ અંતર્ગત તા. ૯-૪-૨૦૧૨ના રોજ લેખિકા ગોષ્ઠિ યોજાઈ હતી. બેઠકના પ્રારંભે સંયોજક પારુલ દેસાઈએ તા. ૭-૪-૨૦૧૨ના રોજ નિધન પામેલ કવયિત્રી સ્વ. ગીતાબહેન પરીખની વાત કરી હતી. ઉપસ્થિત બહેનોએ સ્વ. ગીતાબહેનને શ્રદ્ધાંજલિ પાઠવી હતી. સાહિત્યસર્જન-ખાસ કરીને કવિતા, ‘અભિરુચિ’ વગેરે પ્રવૃત્તિઓમાં તે ખૂબ સક્રિય રહ્યાં હતાં. એમના ‘રસ્તો’ કાવ્યનું પારુલ દેસાઈએ પઠન કર્યું હતું. બેઠકમાં ઉર્વશી શાહે હળવી શૈલીએ વાર્તા ‘સોયદોરો’, સુધા મહેતાએ ‘મારું બાળપણ’ કાવ્ય, ડૉ. અલકા શાહે પોતાને ગમતી કવિતા અને પ્રજ્ઞા પટેલે ‘તરુણ વય’ વિષયક લેખનું વાંચન કર્યું હતું. મે મહિનામાં ‘લેખિની’ સંસ્થાના સહયોગથી મુંબઈ ખાતે યોજાનાર દ્વિદિવસીય અનુવાદ કળા વિષયક કાર્યશાળાની માહિતી આપવામાં આવી હતી.

– પ્રજ્ઞા પટેલ

જેલોમાં વિશિષ્ટ સાહિત્યિક કાર્યક્રમો

તા. ૧૪-૪-૧૨ના રોજ શ્રી કમલેશ પટેલે મોડાસા સબ જેલમાં શ્રી ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર વ્યાખ્યાન

તા. ૧૬-૪-૧૨ના રોજ અમદાવાદ મધ્યસ્થ જેલમાં કવિસંમેલન શ્રી ચિનુભાઈ મોદી, શ્રી કમલેશ રાવલ, ચંદ્રેશ મકવાણા, વિનાયક રાવલ

તા. ૨૧-૪-૧૨ સુરેન્દ્રનગર સબ જેલમાં લોકવાર્તા

તા. ૨૧-૪-૧૨ ભાવનગર જિલ્લા જેલ યુવા કવિમિલન શ્રી અજય પાઠક, પરેશ કલસરીયા, શ્રી અલ્પેશ કલસરીયા, શ્રી રાજીવ ભટ્ટ દક્ષરાજ, અભિજિત પંડ્યા અને ગૌરાંગ પટ્ટણી, ભરત યુ. વાળા (દાસ ભરતજી)

તા. ૨૧-૪-૧૨ વડોદરા મધ્યસ્થ જેલમાં બાળ મનોરંજન પ્રવૃત્તિ

તા. ૨૨-૪-૧૨ ભરૂચ સબ જેલમાં દલપતરામનું નાટક મિથ્યાભિમાનનો પરિચય અને નિર્દેશક શ્રી જયેન્દ્ર ચૌહાણ અને મીનળ દવે

તા. ૨૯-૪-૧૨ જૂનાગઢ જિલ્લા જેલ કવયિત્રીમિલન (મહિલા કવિસંમેલન)નું આયોજન કરેલ છે.

– ગંગારામ વાઘેલા

સંદર્ભ સહાયકો જોઈએ છે

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સંચાલિત ક.વા. સ્વાધ્યાયમંદિર માટે સંદર્ભ સહાયકો જોઈએ છે. ગુજરાતીમાં સ્નાતક/અનુસ્નાતક પદવી ધરાવતા, ભાષાની ચોકસાઈવાળા તેમ જ ગુજરાતીમાં કંપોઝ કરવાની તાલીમ પામેલાઓએ ૨૦ દિવસમાં અરજી કરવી. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, ટાઈમ્સ ઓફ ઇન્ડિયા પાછળ, નદીકિનારે, આશ્રમરોડ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૯.

માતૃભાષા પ્રબોધ

માતૃભાષા સંવર્ધન કેન્દ્ર, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ દ્વારા ૨૧ ફેબ્રુઆરી 'વિશ્વ માતૃભાષા દિન'ના રોજ 'માતૃભાષા ભાષાપ્રબોધ' પત્રિકાનું વિમોચન થયું. આ પત્રિકાના વર્ષમાં ચાર અંક પ્રગટ થશે. જેની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે. 'માતૃભાષાપ્રબોધ' : સં. પિંકી યજ્ઞેશ પંડ્યા વાર્ષિક લવાજમ : ૬૦/- રૂપિયા, છૂટક નકલ : ૨૦/- રૂપિયા 'માતૃભાષાપ્રબોધ'નું લવાજમ ભરવા અથવા નકલ મેળવવા માટે ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદનો સંપર્ક સાધવો.

શ્રદ્ધાંજલિ

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, ગુજરાત ટાઈમ્સ (અમેરિકા) ગુજરાત દૈનિક અખબાર સંઘ, ગુજરાત પત્રકાર સંઘ, ગુજરાત મિડીયા ક્લબ, નિરીક્ષક, ઓપિનિયન વગેરેના સંયુક્ત ઉપક્રમે તા. ૭-૪-૨૦૧૨ના રોજ ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ ભવનમાં તુષાર ભટ્ટનો શ્રદ્ધાંજલિ અર્પણનો કાર્યક્રમ યોજાયો. સર્વશ્રી રઘુવીર ચૌધરી, સનત મહેતા, પ્રકાશ ન શાહ, યશવન્ત મહેતા, પ્રબોધ જોશી, રાસબિહારી દેસાઈ, રમેશ તન્ના વગેરેએ સત્વશીલ, નિષ્ઠાવાન સમાજને પ્રતિબદ્ધ, અગ્રગણ્ય પત્રકાર, તંત્રી અને લેખક તુષાર ભટ્ટને શ્રદ્ધાંજલિ અર્પણ કરી હતી.

ગીતાબહેન પરીખનું અવસાન

ગીતાબહેન પરીખનું તા. ૭-૪-૨૦૧૨ના રોજ અવસાન થયું છે ગુજરાતી કવિતાક્ષેત્રે તેમનું મહત્વનું પ્રદાન છે. તેમણે 'પૂર્વી' અને 'ભીનાશ' બે કવિતાસંગ્રહો આપ્યા છે. તેમજ 'સિત્તેર ગુજરાતી કવયિત્રીઓ' તેમનું સંપાદન છે. સ્વ. ગીતાબહેન પરીખને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ.